

Пише: Ана Радмиловић
уторак, 07 децембар 2010 17:44

Некако се поклопило, случајно, да истог дана почнем да читам књигу јужноафричког нобеловца (ма, нема везе што је нобеловац него што је геније) Џ. М. Куција „Дневник лоше године“ и расправу о бојкоту или небојкоту избора (овај пут у Србији, а не на Косову, мада је Косово Србија, али то сад није тема ове приче).

Наравно, уз уважавање свих аргумената у прилог небојкоту избора у Србији, те гласања за опозицију (шта год то значило) а не бих сада препричавала аргументе – нека то раде неки други – мени је много милија анархична опција игнорисања и власти и њене опозиције (није грешка – то јесте њена опозиција) па чак и оних наизглед безазлених странака. Ја сам, дакле, ако ме неко пита (не пита ме, ал' нема везе) против сваког учествовања у политичком животу наше државе. Прецизније, против сам сваког примећивања парapolитичког параживота у парадржави Србији.

Ослободиоци се, када је држава у питању, увек лате посла који су радили они од којих се ослобађало, неретко буду гори, суровији и гладнији

На почетку своје (не могу а да не поновим ту реч када је Куци у питању) генијалне књиге, аутор прича о Куросавином филму „Седам самураја“, где у једном тренутку, када је једна држава заказала (а држава увек закаже у таквим тренуцима), на сцену ступају разбојници који с почетка пљачкају, силују и убијају стихијски, да би након неког времена то почели да раде организованије – једном годишње (што би се већ могло назвати харачем, а у перспективи порезом), е док се сељани нису досетили да за посао одбране ангажују седам самураја из наслова. Седам самураја одбране село, али им падне на памет да се и сами лате посла „опорезивања“ или, пошто ипак није реч о државном послу него криминалу (ако још ико види разлику) – рекетирања сељака. Филм се, за разлику од живота, завршава некаквим бајковити хепиендом где седам самураја пристају да ипак оставе село и сељане на миру, те одлазе својим путем. Што, када је држава или разбојништво у питању, обично не бива.

Ослободиоци се, када је држава у питању, увек лате посла који су радили они од којих се ослобађало, неретко буду гори, суровији и гладнији – док их неко не побије или протера или док (ако су паметнији) сами не побегну од беса ојађених сељана.

И сада, да се вратим на наш случај, ми смо принуђени да бирамо између оних који су нас ослободили 5. октобра и оних који би требало да нас ослободе од ових који су нас ослободили 5. октобра. Ми, наравно, увек можемо да цртамо чича глише по гласачким листићима, цепамо их, ако смо склони да једемо папир - можемо и да поједемо свој листић. Можемо да продамо свој глас некој будали за пар хиљада динара, мобилни телефон или (ако смо јако глупи) за некакво обећање које ће нам заокружени испунити, ако победи, а сигурно ће победити - јер ћемо ми, и нама слични, гласати за њега.

У својој причи о држави, коју с времена на време сече причом о некој лепој црнки који среће у некаквој перионици и стар је, а не одолева лепоти, Џ. М. Куци почиње своју причу свима добро познатом чињеницом да је сваки рођени у некој држави – поданик. Одмах је поданик, откад се упише у књигу рођених (зато ја, између осталог, волим Косово – тамо нема те пошасте од пописа) откад се, дакле, евидентира као жив, до часа када га се опет евидентира, али овај пут као мртав.

Поданик у предемократској држави није имао да бира чији ће бити поданик и рецимо да је морао да буде поданик Краља А. У демократској држави он нема само илузију права на избор, њега се приморава да то право користи, то јест његово право избора постаје дужност избора. Тако је овај поданик сада готово обавезан да бира између Грађанина А и Грађанина Б. Куци каже (мало љутитим тоном) како тај гласачки листић не пита поданика „да ли желиш А или Б или можда не желиш ниједно од та два, нити било кога уопште?“

И још каже како би обичан човек радо рекао: „Једног дана сам склон да изаберем А, другог дана Б, најчешће просто мислим да обоје треба да се склоне“. И то је једина истина, дефинисана једноставним језиком човека који је, не треба игнорисати ни ту чињеницу, Јужноафриканац – дакле човек са искуством демократије имплементирани у племенску заједницу, при томе дубоко криминализовану – као из Куросавиног филма са почетка приче.

Не бих да звучим малодушно (да се вратим на тему гласања–негласања), али мени, а верујем и повећем броју грађана Србије, делује као да су многе прилике пропуштене, да на нашој параполитичкој сцени нема тако доброг глумца који би ме убедио да може ишта да спаси.

Не бих да звучим малодушно (да се вратим на тему гласања—негласања), али мени, а верујем и повећем броју грађана Србије, делује као да су многе прилике пропуштене, да на нашој парapolитичкој сцени нема тако доброг глумца који би ме убедио да може ишта да спаси, чак ни да ме забави каквом новотаријом или узнемири каквим новим ратом — дакле, досадно. Од оних сам што мисле да би и А и Б требало да се склоне, и не верујем да би се нешто битно и скандалозно десило. Држава нисмо, на оном смо нивоу разбојника — рекеташа и час нас разбојници спасавају од рекеташа, а час рекеташи од разбојника, и верујем да нико у „земљи и свету“ не би приметио да ми, одједном, немамо владу. Ми смо, да се разумемо, ионако један трагикомични експеримент, банана држава усред Европе, ми још увек нисмо изашли из рата, а нико нас није обавестио да се отимање дела територије обично сматра ратом, ми дакле и не знамо да смо у перманентном рату, не знамо ништа о томе ко и како с нама тргује - и ја не видим никакав проблем у томе да се ми једног јутра пробудимо у држави (шта год то код нас значило) која више нема владу.

Искуство рата који делује као да то није у периодима затишја која називамо еуфемизмима „присутне тензије али без већих инцидената“ (на северу Косова, рецимо) или „могућа дестабилизација на терену“ (а кад је то стабилизovan да бисмо га сада дестабилизovali, ми или наши непријатељи, свеједно); искуство рата дакле говори нам да се људи некако самоорганизују тамо где нема закона, ако им се каже „људи, све је отишло до ђавола и нема више закона“, а ако им се не каже да нема закона, а нема га, они бауљају слуђени, неорганизовани јер организацију очекују од државе — а државе ниоткуд.

Не бих да звучим као неко ко призива анархију, али не могу а да не кажем да је анархија понекад много организованија од лажно успостављеног реда.

Да поентирам, на питање: да ли гласати за рекеташе који су нас једном ослободили (ваљда) од нас самих или за разбојнике који нам нуде помоћ у ослобађању од рекеташа (не треба питати да ли рекеташи и разбојници сарађују — наравно да сарађују) немам бољи одговор од Куцијеве ироничне препоруке афричким државама да покушају да мало буду не-државе.

Не изабрати никога, не одлучити се ни за једну од банди које су у понуди, не надати се да ће једна банда која отера другу банду бити боља — док најзад не дочекамо ону трећу, у припреми, која ће на крају бити најбоља од свих — грађанско је право појединца који не

Пише: Ана Радмиловић
уторак, 07 децембар 2010 17:44

постоји као политички субјекат, осим уколико нема у свом истомишљеништву довољно сличномислећих појединаца са којима би представљао некакву критичну масу. А онда то већ постаје друга прича. Право је масе да не жели да бира између А и Б и да им каже да би било најбоље да се склоне.

Јер, ако су нас први ослободиоци осиромашили и рекетирали нас немилосрдно, док су далеко од наших очију продавали и предавали део по део онога што је некад можда било, или макар имало прилику да постане, држава; ако кажемо „нећемо да гласамо за те одвратне самозване ослободиће који су нас покразили и измалтретирали“ – то је легитимно, али то, опет,, не значи да смо дужни да кажемо „дођите ви нови, ви разбојници који ћете нас ослободити ових рекеташа“ – јер када те разбојник извуче из канџи рекеташа – то није слобода. То је само прерасподела рејона пљачкања, замена страна, то је само игра „добар–лош пандур“ из трећеразредних филмова, то је ништа и то је лаж.

Када пристанемо на ту нову лаж, а пристаћемо (што за инат рекеташима које више не можемо да смислимо, што из наде да ће нам заиста бити боље са разбојницима, што из уверења да ће се разбојници макар у почетку понашати мало лепше.

Када пристанемо на ту нову лаж, а пристаћемо (што за инат рекеташима које више не можемо да смислимо, што из наде да ће нам заиста бити боље са разбојницима, што из уверења да ће се разбојници макар у почетку понашати мало лепше – док се не запате довољно да им више и не буде стало на шта нам личе и колико су прозирни у својој игри); када дакле пристанемо на нову (а тако стару) лаж, добићемо имитацију државе која ће бити мало више национално стилизована а мало мање национална у суштинском смислу. Биће кооперативнија од ове рекеташке, биће бољи партнер нашим окупаторима (ми смо окупирана држава, тако барем делује) јер ће морати да доказује да завређује поверење и враћа инвестиције.

И док сироти сељани буду не само пљачкани као код Куросаве и не само спасени од седам самураја, него док буту грцали враћајући дугове и једних и других и трећих ослободилаца – смењиваће се наши разбојници и рекеташа, премештаће се из власти до опозиције и назад, од нас ће се захтевати да будемо активни учесници у својој пропасти и позиваће нас се на грађанску дужност (а не право) да се одлучујемо за најгоре међу најгорима... и тако у недоглед.